

บทที่ 2

ความผิดอาญาที่เกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายที่ปรากฏในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์

ในบทนี้ผู้เขียนได้ศึกษาความผิดอาญาที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน ตามกฎหมายที่ปรากฏในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น พบว่าบทบัญญัติความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่สำคัญปรากฏอยู่ในกฎหมายสองฉบับคือ กฎหมายลักษณะโจรในกฎหมายตราสามดวง¹ และประกาศลักษณะจ้อ ร.ศ. 119² และได้ศึกษารายละเอียดของกฎหมายทั้งสองฉบับในเรื่องแนวความคิดเกี่ยวกับการบัญญัติความผิด การจัดประเภทความผิด และลักษณะความผิด ดังจะกล่าวต่อไปตามลำดับ

ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินในกฎหมายลักษณะโจร

1. แนวความคิดเกี่ยวกับการบัญญัติความผิด

กฎหมายลักษณะโจรเป็นกฎหมายเก่าที่มาจากสมัยกรุงศรีอยุธยา โดยปรากฏหลักฐานว่าได้ประกาศใช้ใน พ.ศ. 1903 ในรัชสมัยของสมเด็จพระ

¹ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ประมวลกฎหมายรัชกาลที่ 1 จ.ศ. 1166 (กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์, 2529), หน้า 2: 289-366.

² เสถียร ลายลักษณ์, รวบรวม, ประชุมกฎหมายประจำศก (พระนคร: โรงพิมพ์เดลิแมร์, 2478), หน้า 17: 463-465.

รามานิบัตที่ 1 แห่งกรุงศรีอยุธยา³ แล้วตกทอดมาจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์
ตอนต้น โดยสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้ตรวจ
ชำระและคัดลอกรวบรวมไว้ในกฎหมายตราสามดวงเช่นเดียวกับกฎหมายอื่นๆ อีก
หลายลักษณะ

กฎหมายต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในกฎหมายตราสามดวงนั้น เป็นกฎหมายที่
รับเอาแนวความคิดมาจากคัมภีร์ธรรมสัทธัมของมอญ ซึ่งรับรากฐานแนวความคิด
มาจากคัมภีร์ธรรมศาสตร์ของฮินดูอีกทอดหนึ่ง จากการศึกษาพบว่าในราว
พุทธศตวรรษที่ 11 ถึง 13 สำนักนิติศาสตร์พุทธศาสนิกของประเทศอินเดีย ได้
เรียบเรียงคัมภีร์จำพวกธรรมสัทธัมขึ้นเป็นภาษามคธ ตามแบบอย่างคัมภีร์ธรรม
ศาสตร์ของฮินดู⁴ และได้ทำการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับ

³ กรมศิลปากร, พระราชพงศาวดาร ฉบับพระราชหัตถเลขา,
พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพมหานคร: กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร,
2534), หน้า 1: 343.

⁴ Forchhammer.E, The Jardine prize (Rangoon, 1855),
อ้างจาก ร.แลงการ์ด, ประวัติศาสตร์กฎหมายไทยเล่ม 1, อ้างถึงใน ชาญวิทย์
เกษตรศิริ และ วิภัลย์ พงศ์พนิตานนท์, บรรณาธิการ, ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย
(กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2526),
หน้า 1: 38.

ความต้องการของชุมชนที่เชื่อถือในพุทธศาสนา^๕ คัมภีร์ธรรมสัทธัมดังกล่าวนี้ ได้ตกทอดมาสู่มอญโดยการติดต่อค้าขายกับชาวอินเดีย ซึ่งได้นำเอาอารยธรรมของตนไปเผยแพร่ในดินแดนที่ไปทำการติดต่อค้าขายด้วย^๖

หลังจากนั้น คัมภีร์ธรรมสัทธัมจึงตกทอดมาสู่ไทยโดยผลจากการที่ไทยเข้ายึดครองเมืองทวารวดีของมอญ ไทยจึงได้รับเอาคัมภีร์ธรรมสัทธัมมาจากมอญอีกทอดหนึ่ง^๗

แต่เนื่องจากปัจจุบันในประเทศไทยคัมภีร์ธรรมสัทธัมของมอญไม่ปรากฏอยู่ให้ศึกษาค้นคว้าได้ ดังนั้นในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนจึงได้ใช้คัมภีร์ธรรมสัทธัมฉบับภาษาอังกฤษซึ่ง D. Richardson ผู้ช่วยข้าหลวงมณฑลตะนาวศรี^๘ แปลจากฉบับภาษาพม่าเมื่อปี ค.ศ. 1847 มาใช้ศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายตราสามดวง โดยฉบับที่เป็นภาษาพม่านี้มีใจความที่แปลมาจากคัมภีร์ธรรมสัทธัม

^๕ ร.แสงกาต์, ประวัติศาสตร์กฎหมายไทยเล่ม 1, อ้างถึงใน ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และ วิมลย์ พงศ์พนิตานนท์, บรรณาธิการ, ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย, หน้า 1: 38.

^๖ วิระดา สมสวัสดิ์, มองกฎหมาย (เชียงใหม่: ห้องจำหน่ายหนังสือมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2526), หน้า 37.

^๗ กรมศิลปากร, พระราชพงศาวดาร ฉบับพระราชหัตถเลขา, หน้า 1: 37.

^๘ วิระดา สมสวัสดิ์, มองกฎหมาย, หน้า 45.

ของมอญเช่นเดียวกัน^๙

ผลจากการศึกษาพบว่า การกำหนดมูลคดีวิวาทในกฎหมายตราสามดวง
ใกล้เคียงกับที่ปรากฏในคัมภีร์ธรรมศาสตร์ของฮินดู^{๑๐} และคัมภีร์ธรรมสัทัมของ
พม่า(มอญ)^{๑๑} กล่าวคือได้กำหนดให้กรณีดังต่อไปนี้เป็นมูลคดีวิวาท

1. ไม่ชำระหนี้
2. ผากทรัพย์
3. ขายของๆ ผู้อื่น
4. หิ้นส่วน
5. เรือกของที่ให้แล้วคืน
6. ไม่ชำระค่าจ้าง
7. เพิกถอนการซื้อขาย
8. ข้อเถียงระหว่างเจ้าของสัตว์และผู้เลี้ยงสัตว์
9. ข้อเถียงเรื่องเขตต์

^๙ เรื่องเดียวกัน, หน้า 40.

^{๑๐} ดูรายละเอียดได้จาก Menu = Smrti, translated Ganga
= Natha Jha, Vol IV part I (Delhi: University of Calcutta,
1924) และ The Law Manu, translated by G. Buhler
(Delhi: Motital Banarsidass, 1970).

^{๑๑} The Law of Menoo, translated by D. Richardson
(Rangoon: Hanthwaddy Press, 1896), P.111.

10. กระทำโดยผลการ
11. คำตัก
12. ลักทรัพย์
13. ไม่ปฏิบัติตามสัญญา
14. ซ้ำพินแทง
15. ทำชู้
16. หน้าที่และสิทธิระหว่างผิวเมีย
17. แบ่งทรัพย์
18. เล่นการพนัน¹²

นอกจากมุลคดีวิวาททั้ง 18 ข้อดังกล่าวแล้ว พบว่าไทยยังมีมุลคดีวิวาทอื่นๆ อีก 11 ข้ออันแตกต่างจากจำนวนมุลคดีวิวาทที่สืบทอดมาจากคัมภีร์ธรรมศาสตร์ของฮินดูและของพม่า (มอญ) ซึ่งในเรื่องนี้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงเห็นว่า "...ไทยเรามีกฎหมายที่เป็นแบบแผนและจัดหมวดหมู่อยู่อย่างอื่นแล้ว..."¹³ จึงได้รวมส่วนที่เป็นแบบแผนเก่าเข้ากับส่วนที่รับมาจากคัมภีร์ธรรมศาสตร์ของมอญ (พม่า) ทำให้มุลคดีวิวาทตามกฎหมายไทยมีจำนวนมากกว่าของฮินดูและของมอญ (พม่า)

¹² ร.แสงกาด์, ประวัติศาสตร์กฎหมายไทยเล่ม 1, อ้างถึงใน ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และ วิมลย์ พงศ์พนิตานนท์, บรรณาธิการ, ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย, หน้า 1: 61.

¹³ กรมศิลปากร, พระราชพงศาวดาร ฉบับราชหัตถเลขา, หน้า 1: 347.

จากการแบ่งมุลคดีวิวาทดังกล่าว พบว่ามุลคดีวิวาทที่เกี่ยวกับทรัพย์ ได้ปรากฏอยู่ที่ในคัมภีร์ธรรมศาสตร์ของฮินดู คัมภีร์ธรรมสัทธัมของพม่า (มอญ) และกฎหมายตราสามดวงของไทย ดังนั้นในส่วนของการกำหนดมุลคดีวิวาทที่เกี่ยวกับทรัพย์จึงน่าจะมีเค้ามูลมาจากคัมภีร์ธรรมศาสตร์ของฮินดู แต่ในส่วนเนื้อหาสาระของกฎหมายแล้วจากการศึกษาของ ร. แลงการ์ด พบว่ามีความใกล้เคียงกับคัมภีร์ธรรมสัทธัมของมอญมากกว่า¹⁴ และจากการศึกษาของผู้เขียน ได้พบว่าความคล้ายคลึงกันของกฎหมายลักษณะโจรกับคัมภีร์ธรรมสัทธัมของพม่า (มอญ) ในเรื่องของการแบ่งประเภทโจร กล่าวคือ กฎหมายลักษณะโจรของไทยแบ่งโจรออกเป็น 16 ประเภท¹⁵ ส่วนกฎหมายลักษณะโจรของพม่า (มอญ) แบ่งโจรออกเป็น 25 ประเภท¹⁶ และนอกจากนี้ยังมีความผิดบางอย่างที่กำหนดลักษณะไว้คล้ายคลึงกันเช่น กฎหมายลักษณะโจรของไทยกำหนดว่า "โจรต้งซิง คือ

¹⁴ ร.แลงการ์ด, ประวัติศาสตร์กฎหมายไทยเล่ม 1, อ้างถึงใน ชาณุวิทย์ เกษตรศิริ และ วิภลย์ พงศ์พนิตานนท์, บรรณาธิการ, ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย, หน้า 1: 39.

¹⁵ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ประมวลกฎหมายรัชกาลที่ 1 จ.ศ. 1166, หน้า 2: 292-294.

¹⁶ The Law of Menoo, translated by D. Richardson, P.111.

* Pa-tha-shs-wa-ha-ra is taking any article, the property of another, by force in any way. โปรดดู Menoo of Law, translated by D.Richardson.

โจรสลัดพวกเพื่อนไปตี หาบคอน โศกเวียน..."¹⁷ กฎหมายลักษณะโจรของพม่า (มอญ) กำหนดว่า การเอาทรัพย์สินของผู้อื่นไปโดยใช้กำลัง ไม่ว่าจะใช้วิธีการใดๆ ก็ตาม จะเห็นได้ว่าเป็นการกำหนดลักษณะของการชิงทรัพย์นั่นเอง

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า กฎหมายลักษณะโจรของไทยมีรากฐานแนวความคิดมาจากคัมภีร์ธรรมศาสตร์ของมอญ(พม่า) ดังที่ ร.แสงกาด์ได้กล่าวไว้ว่า "คัมภีร์ธรรมศาสตร์ของไทยเป็นคัมภีร์ธรรมศาสตร์ของมอญโดยแท้ หาใช่คัมภีร์ฮินดูไม่"¹⁸

2. การจัดประเภทความผิด

จากการศึกษากฎหมายลักษณะโจรตามกฎหมายตราสามดวง ผู้เขียนพบว่ากฎหมายลักษณะโจรไม่ได้ระบุชัดเจนไปว่ามี การแบ่งเป็นภาคเป็นลักษณะ หรือหมวดใดเรื่องอะไร หากแต่ได้จัดเป็นหมวดหมู่แบบดำเนินเรื่อง โดยได้แยกเป็นประเภทโทษหนักโทษเบาถึงสี่อันดับโทษ คือ มาตรา 46 ถึงมาตรา 52 เป็นอุกฤษโทษ, มาตรา 53 ถึง มาตรา 87 เป็นมหันตรและครุ, มาตรา 88 ถึง มาตรา 115 เป็นมัชฌิมโทษ และมาตรา 116 ถึง มาตรา 146 เป็นลหุโทษ

¹⁷ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ประมวลกฎหมายรัชกาลที่ 1 จ.ศ. 1166, หน้า 2: 293.

¹⁸ ร.แสงกาด์, ประวัติศาสตร์กฎหมายไทยเล่ม 1, อ้างถึงใน ชาणวีย์ เกษตรศิริ และ วิภัลย์ พงศ์พนิตานนท์, บรรณาธิการ, ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย, หน้า 1: 39.

นอกจากนี้ยังได้แบ่งโจรออกเป็น 16 ประเภท และประเภทของโจรที่ว่านี้ก็คือ
ฐานความผิด เช่น ปล้น ตีชิง วิ่งราว เป็นต้น

ประเภทของโจรหรืออีกนัยหนึ่งคือฐานความผิดที่ปรากฏในกฎหมาย
ลักษณะโจรมี 16 ประเภทด้วยกัน^{1๐} คือ

1. โจรปล้น คือ สมคบเพื่อน 10, 20, 30 คน ไปปล้นบ้านเรือนใน
เวลากลางวันหรือกลางคืน โดยการยิงหรือทำให้เจ้าของตกใจกลัว แล้วเก็บเอา
ทรัพย์สินสิ่งของไป
2. โจรย่องสอดมภ์ คือ โจรที่ใช้ความรู้ทางเวทมนต์สะกดให้เจ้าของ
หลับ แล้วเก็บเอาทรัพย์สินสิ่งของไป
3. โจรไภย คือ โจรที่กระทำให้เจ้าของกลัวแล้วเก็บเอาทรัพย์สินสิ่ง
ของไป
4. โจรตีชิง คือ สมคบกันไปตีชิงหาบคอนโคเกวียน ทับไธ่ร่น่าสำเภา
นาวาในระหว่างการเดินทาง ณ ทางเรือ หรือทางบก
5. โจรฉกฉวย คือโจรที่ไม่มีอาวุธ แต่ไปคอยช่วงชิงเอาทรัพย์สินใน
ทางที่เปลี่ยว

^{1๐} มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ประมวลกฎหมายรัชกาลที่ 1 จ.ศ.
1166, หน้า 2: 292-294.

6. โจรข่มข้อน คือ สมคบกันไปดักคอกอยู่ที่ท่าหน้า ทับราวป่า หรือสถานที่ใดๆ โดยไม่ให้เจ้าของเห็น แล้วเอาช้างม้า เรือเกวียน หรือทรัพย์สินของใดๆไป
7. โจรล้วงลัก คือ โจรที่ขโมยเอาทรัพย์สินของไปจากเรือน เรือ และร้านค้า
8. โจรลักเหลี่ยม คือ โจรที่เอาเรือ เกวียน สิ่งของใดๆไปจากบ้าน เรือนท่า หรือสถานที่ใดๆ ที่เจ้าของนำไปเก็บไว้ โดยไม่บอกเจ้าของเจ้าของพบเห็นจึงบอกว่ายืม
9. โจรสาธารณะ คือ เป็นโจรขณะอยู่เฝ้าเรือ หรือร่วมเดินทางแล้วกลับมา โดยมีได้ทำร้ายเจ้าของ
10. โจรนินลาภ คือ เพียงแค่แสดงอาการพิรุณก็ถือว่าเป็นโจรแล้ว
11. โจรวิสาสดาห คือ โจรลักทรัพย์สินของๆญาติพี่น้อง บิดามารดา สามี เขยสะใภ้
12. โจรส่าระพะ คือ โจรลักสิ่งของมิเลือกเป็นพวกเล็กเล็กขโมยน้อย
13. โจรบัณฐุทะกะ คือ โจรตั้งเชิงเอาทรัพย์สินของไปในทางน้ำ หรือทางบก
14. โจรทามภริกะ คือ โจรที่ประพฤติตนเป็นมิจฉาชีพ และมีสมัครพรรคพวก
15. โจรส่าระ คือ โจรที่ลักพระพุทธรูป ลอกทองพระพุทธรูป พระสถูป พระเจดีย์ ซึ่งจัดว่าเป็นมิจฉาทิถฐุอกฤษฐโทษ
16. โจรตัสกร คือ สมคบกันปล้นบ้าน เรือนในขอบขันธเสมามลทล สมเด็จพระมหากษัตริราชเจ้า เอาเพลิงเผาบ้านเรือนรุกรลามาไหม้บ้านเรือน และไหม้พระพุทธรูป พระสถูป พระเจดีย์ พระศรีมหาโพธิ์ กุฏิวิหาร การเปรียญ เป็นอันมากโทษหนักเข้าในระวางอุกฤษฐโทษ

นอกจากนี้ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ได้ทรง จัดกลุ่มฐานความผิดออกเป็น 8 ประเภท คือ ประเภทความผิดฐานกันชอกบุกกรุกกัน ชอกเอาทรัพย์ฐานทำร้ายแก่ทรัพย์ ฐานลักลอบ ฐานตีชิงวิ่งราว ฐานปล้น ฐานรับ ของโจร ฐานวางเพลิง และ ฐานฉ้อ โดยประเภทความผิดทั้ง 16 ประเภท ได้ถูกจัดอยู่ในกลุ่มฐานความผิดที่แบ่งไว้ในสารบัญชานี้ ดังนี้คือ

- โจรตัสกร โจรไภย อยู่ในกลุ่มฐานกันชอกบุกกรุก กันชอกเอาทรัพย์
 - โจรย่องสดมภ์ โจรข่มข้อน โจรล้วงลัก โจรลักเหลี่ยม
- โจรสาธารณะ และ โจรวิสาสดาท อยู่ในกลุ่มฐานลักลอบ
- โจรตีชิง โจรฉกฉวย โจรบังนุญสะกะ อยู่ในกลุ่มฐานตีชิงวิ่งราว
 - โจรปล้น โจรตัสกร อยู่ในกลุ่มฐานปล้น
 - โจรนิลาภร โจรสาระพะ โจรทามกริกะ และ โจรสาระ ไม่จัด อยู่ในกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดโดยเฉพาะ²⁰

การแบ่งกลุ่มประเภทความผิดที่กระทำต่อทรัพย์ ออกเป็น 8 ประเภท ดังกล่าว ผู้เขียนพบว่ามีความใกล้เคียงกันกับการแบ่งประเภทความผิดที่กระทำต่อ ทรัพย์ ในกฎหมายของอังกฤษ ซึ่งกฎหมายของอังกฤษได้แบ่งประเภทความผิดที่ กระทำต่อทรัพย์ออกเป็น 7 ประเภท คือ ประเภทโจรกรรม ชักยอก ฉ้อโกง

²⁰ พระเจ้าลูกยาเธอกรมหมื่นราชบุรีดิเรกฤทธิ์, กฎหมายสำหรับผู้ พิพากษาแลทนายความ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กองทัพอากาศ, ร.ศ. 126), หน้า 2: 8-15.

ย่องเบา รับของโจร วางเพลิง และปลอมแปลง²¹ โดยที่พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ได้ทรงแบ่งประเภทความผิดที่กระทำต่อทรัพย์สินใกล้เคียงกันกับการแบ่งประเภทความผิดที่กระทำต่อทรัพย์สินในกฎหมายอังกฤษนั้น เนื่องจากว่าพระองค์ทรงสำเร็จวิชานิติศาสตร์ มาจากประเทศอังกฤษ และพระองค์ได้ทรงนำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากอังกฤษมาปรับปรุงกฎหมายไทย อาจกล่าวได้ว่าเป็นการยอมรับอิทธิพลความคิดทางกฎหมายจากประเทศตะวันตก

3. ลักษณะความผิด

แม้ว่ากฎหมายลักษณะโจรจะได้แบ่งโจรออกเป็น 16 ประเภท โดยกำหนดลักษณะความผิดของโจรแต่ละประเภทเอาไว้ต่างๆ กันแต่โจรประเภทต่างๆ เหล่านั้นมีลักษณะพื้นฐานหรือลักษณะร่วมของความผิดเช่นเดียวกัน โดยกฎหมายลักษณะโจรได้กำหนดลักษณะพื้นฐานของโจรประเภทต่างๆ ไว้ในตอนต้นของกฎหมายว่า "...อาหารญ นำเอาซึ่งทรัพย์สินสรรพเหตุทั้งปวงของผู้อื่นด้วยไถยจิตรพร้อมด้วยอะวะหาระเจตนา จัดเป็นโจรกำม..."²²

²¹ Seymour F. Harris, The Criminal Law, 17th ed. (London: Sweet & Maxwell, 1943), PP. 294-377.

²² มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ประมวลกฎหมายรัชกาลที่ 1 จ.ศ. 1166, หน้า 289.

คำว่า "อาหารญจ" หรือ "อะวะหาระ" แปลว่า การลัก การขโมย

คำว่า "โถยจิตร" แปลว่า มีจิตใจที่เป็นขโมย

คำว่า "อะวะหาระเจตนา" แปลว่า ตั้งใจหรือจงใจลักขโมย²³

ดังนั้นลักษณะพื้นฐานของโจรทั้ง 16 ประเภทในกฎหมายลักษณะโจรจึง ได้แก่ การนำเอาทรัพย์ของผู้อื่นไปโดยเจตนา นอกจากจะมีลักษณะพื้นฐานอันเป็นลักษณะร่วมกันแล้ว โจรประเภทต่างๆ ยังมีลักษณะเฉพาะของแต่ละประเภทต่างกัน โดยผู้เขียนจะได้นำมากล่าวเฉพาะความผิดบางความผิดเพื่อนำไปเปรียบเทียบกับความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ในกฎหมายลักษณะอาญา ดังนี้

1. ความผิดฐานลักทรัพย์* คือความผิดที่เป็นพื้นฐานของการกระทำอันเป็นโจรประเภทต่างๆ ดังนั้นความผิดฐานนี้จึงมีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

- มีการเอาทรัพย์ไป
- เป็นทรัพย์ของผู้อื่น
- ด้วยจิตคิดขโมย

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²³ ดูเพิ่มเติมใน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525

(กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2525)

* ในพระธรรมศาสตร์ว่า อาหารญจ นำเอาทรัพย์สรรพเหตุทั้งปวงของผู้อื่นด้วยโถยจิตรพร้อมด้วยอะวะหาระเจตนา, ดูใน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ประมวลกฎหมายรัชกาลที่ 1 จ.ศ. 1166, หน้า 2: 289.

ตัวอย่างเช่น คำพิพากษาที่ 933/ร.ศ. 126 มีว่า "จำเลยเข้าไปในห้องลักเอาสายส้อยทองคำ 3 สาย เงินแลเสื้อผ้าของโจทก์ไปจากหีบแล้วก็วิ่งหนีไปจำเลยมีความผิดฐานทรัพย์ต้องด้วยกฎหมายลักษณะโจรบทที่ 61..."

จากตัวอย่างคำพิพากษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า "การลัก" จะต้องมีการกระทำที่เรียกว่า "การเอาทรัพย์ไป" ส่วนบทกฎหมายลักษณะโจรที่ว่า "...มีช้าง ม้า โค กระบือ สารพัดทั้งปวง แลลุ่ยลุดสัตว์เข้าในคองพงแขมทุ่งนา สัจด์ ท่านมิให้จับกุมเอาเลย เพราะว่าเจ้าของสืบสาวติดตามหาอยู่..."²⁴

ประโยคที่ว่า "เพราะว่าเจ้าของสืบสาวติดตามอยู่" เป็นการแสดงความเป็นเจ้าของทรัพย์ และหลวงสุทิวาทนฤพณีได้ให้คำอธิบายในเรื่องนี้ว่า ถ้าใครขึ้นจับเอาไปจะเป็นการลักทรัพย์ เพราะสิทธิแห่งการยึดถือครอบครองทรัพย์ยังอยู่ที่เจ้าของซึ่งเจ้าของกำลังติดตามอยู่ ผู้ใดเอาทรัพย์ของผู้อื่นไปโดยเจตนาทุจริตเจ้าของไม่อนุญาตเข้าองค์ประกอบความผิดฐานลักทรัพย์ แม้ในตัวเองจะมิได้กล่าวข้อความนี้ แต่ก็บทห้ามไว้แล้ว "ท่านมิให้จับกุมเอาเลย"²⁵ และการลักหาเป็นเหตุให้ได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์นั้นไม่ เหตุนี้เจ้าทรัพย์จึงยังไม่หมดกรรมสิทธิ์ใน

²⁴ กฎหมายลักษณะโจร มาตรา 76.

²⁵ หลวงสุทิวาทนฤพณี, ประวัติศาสตร์กฎหมาย, ที่ระลึกในการพระราชทานเพลิงศพหลวงสุทิวาทนฤพณี (สอ้าน รมยานนท์) 30 มกราคม 2529 (กรุงเทพมหานคร: ศรีสมบัติการพิมพ์, 2529), หน้า 482-483.

ทรัพย์ที่ถูกลัก^{2๘} ดังนั้นคำว่า "ทรัพย์ของผู้อื่น" จึงหมายถึงความถึงทรัพย์ที่มีใช้ เป็น
ของตนเอง เหตุเพราะตนไม่มีกรรมสิทธิ์ ยึดถือ ครอบครองทรัพย์นั้น ในกฎหมาย
เก่าใช้คำว่า "อะวะหาระเจตนา"^{*} ซึ่งหมายถึง ตั้งใจหรือจงใจลักขโมย รวม
ความแล้วการลักทรัพย์ในกฎหมายเก่ายังประกอบด้วยเจตนาจงใจที่จะเอาทรัพย์
ของผู้อื่น กล่าวโดยสรุปความผิดฐานลักทรัพย์ตามกฎหมายลักษณะโจร จะต้องม
องค์ประกอบที่สำคัญทั้ง 3 ประกอบกันคือมีการเอาไป ทรัพย์นั้นของผู้อื่น และมี
เจตนาลัก หากขาดองค์ประกอบข้อใดข้อหนึ่งก็จะไม่ผิดฐานลักทรัพย์

^{2๘} ร. แลงกาด์, ประวัติศาสตร์กฎหมายไทยเล่ม 1, อ้างถึงใน
ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และวิมลย์ พงศ์พนิตานนท์, บรรณาธิการ, "ประวัติศาสตร์
กฎหมายไทย" (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และ
มนุษยศาสตร์), หน้า 1: 128-129.

* "อะวะหาระ" เป็นคำภาษาบาลี, สันสกฤต แปลว่าการลัก,
การขโมย, "เจตนา" แปลว่า ตั้งใจ, จงใจ, มุ่งหมาย ดูรายละเอียดเพิ่มเติม
ได้จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525, (กรุงเทพมหานคร: สำนัก
พิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2525).

2. ความผิดฐานตีชิง* แยกองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

- ต้องมีพรรคพวก
- กระทำการตีชิง
- หาบคอน โศกเวียน ทับไธนา สำเภานาวา
- ณ หนทางบกทางเรือ

ตัวอย่างเช่น คำพิพากษาที่ 56/ร.ศ. 111 ได้ความว่า จำเลยกับพวก 6 คน มีอาวุธครบมือพากันไปเที่ยวตีชิงโคของคนจีนไป... มีความผิดตามกฎหมายลักษณะโจรบทที่ 108** เป็นต้น

หลวงสุทธีวาทนฤพณียังได้ให้ความหมายคำว่า "ณ หนทางบก ทางเรือ" ว่าต้องเป็นเหตุที่เกิดระหว่างทาง²⁷ ผู้เขียนเข้าใจว่า "เหตุที่เกิดระหว่างทาง" น่าจะหมายถึงอยู่ในช่วงของการเดินทาง ซึ่งอาจมีการพักค้างแรมระหว่างเดิน

* โจรตีชิง คือโจรคบพวกเพื่อนไปตี หาบคอน โศกเวียน ทับไธนา สำเภานาวา ณ หนทางบกทางเรือ ดูใน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ประมวลกฎหมายรัชกาลที่ 1 จ.ศ. 1166, หน้า 2: 292.

** คำพิพากษาที่ 56/ร.ศ. 111 พิจารณาความผิดหลายฐาน ความผิดเช่นปล้น, ตีชิง, ลอบลักนำไปขาย เป็นต้น (ดูรายละเอียดคำพิพากษาเพิ่มเติมได้จากภาคผนวก ค)

²⁷ หลวงสุทธีวาทนฤพณียัง, ประวัติศาสตร์กฎหมาย, หน้า 418.

ทางเพราะมิฉะนั้นแล้วจะไม่คลุมถึงเรื่อง "ทับไธนา" เพราะคำว่า "ทับไธนา" นี้หมายถึง เรือที่อยู่ที่มีขนาดย่อมๆ เป็นกระท่อมตามไธนา²⁸ ส่วนการกระทำตีชิ่ง นั้นแปลได้ว่าเป็นการทำร้าย หรือใช้กำลังทำร้าย²⁹

3. ความผิดฐานฉกฉวย* แยกองค์ประกอบความผิดที่สำคัญได้ดังนี้

- ไม่มีอาวุธ
- ดักคอยอยู่ทางเปลี่ยว
- กระทำการช้วงชิงเอา

หลวงสุทธีวาทนฤพณีได้ให้คำอธิบายว่า "ช้วงชิง" ว่าหมายถึงกิริยาอาการฉกฉวย³⁰ เท่านั้นซึ่งเป็นเพียงการวิ่งราวเอาซึ่งหน้า โดยใช้คำว่า "ฉกชิง"³¹ เพราะถ้าใช้คำว่า "ตีชิ่ง" จะหมายถึงการใช้กำลังทำร้าย แต่ "ฉกฉวย" หรือ "ฉกชิง" จะไม่มีการทำร้าย

²⁸ หลวงสุทธีวาทนฤพณี, ประวัติศาสตร์กฎหมาย, หน้า 466.

²⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 493.

* โจรฉกฉวย คือ หาเครื่องศาสตราวุธมิได้ไปคอยอยู่ที่ถนนหนทางเปลี่ยวช้วงชิงเอาทรัพย์สินของเครื่องอัญมณีทั้งปวง ดูใน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ประมวลกฎหมายรัชกาลที่ 1 จ.ศ. 1166, หน้า 2: 293.

³⁰ หลวงสุทธีวาทนฤพณี, ประวัติศาสตร์กฎหมาย, หน้า 419.

³¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 502.

4. ความผิดฐานปล้น* แยกองค์ประกอบความผิดที่สำคัญได้ดังนี้

- มีพวกตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป
- มีการยิงปืนให้ร้อง
- ปล้นบ้านเรือน
- เก็บเอาทรัพย์สินไป

ตัวอย่างเช่น คำพิพากษาที่ 145-146/ร.ศ. 127 มีใจความว่ามีผู้ร้าย 30 คน ถืออาวุธพากันบังอาจเอากระสุนปืนระดมยิงให้ร้องเข้าไปปล้นเรือนนายเฒ่า ผู้ใหญ่บ้านตำบลบ้านห้วยโป่ง แล้วพวกผู้ร้ายเก็บเอาทรัพย์สินของนายเฒ่าไปมีความผิด ต้องด้วยกฎหมายลักษณะโจร มาตรา 54 และมาตรา 154 เป็นต้น จะเห็นได้ว่า ได้มีการบรรยายครบองค์ประกอบความผิดที่สำคัญ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* โจรปล้น คือ โจรคบพวกเพื่อน 10, 20, 30 คน ไปปล้นบ้าน เรือนกลางวัน กลางคืนยิงปืนให้ร้องเข้าไปให้เจ้าของสะดุ้งตกใจแล้วเก็บเอา ทรัพย์สินทั้งปวงดูใน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ประมวลกฎหมายรัชกาลที่ 1 จ.ศ. 1166, หน้า 2: 292.

ความผิดอาญาเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายอื่น

นอกจากความผิดอาญาเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ปรากฏในกฎหมายตราสามดวงแล้วยังมีกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ได้แก่ กฎหมายลักษณะโจรห้าเส้น ร.ศ. 1199 และประกาศลักษณะฉ้อ ร.ศ. 119 ในส่วนของกฎหมายลักษณะโจรห้าเส้นนี้ เป็นกฎหมายออกประกาศใช้ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 3 มีใจความสำคัญว่า ชาวบ้านราษฎรซึ่งอยู่ในระยะทางห้าเส้น จากสถานที่เกิดการปล้นจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากการปล้นทุกครั้งเมื่อจับคนร้ายไม่ได้ ถึงแม้ว่าชาวบ้านจะได้ใช้ความพยายามอย่างที่สุดในการที่จะติดตามจับคนร้ายก็ตาม เมื่อศึกษาวิเคราะห์กฎหมายลักษณะโจรห้าเส้น จะเห็นว่า เป็นเรื่องของการติดตามสืบจับตัวผู้กระทำการปล้นมาลงโทษ ถือเป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะต้องติดตามจับตัวคนร้ายมาให้ได้ มิฉะนั้นแล้วชาวบ้านในระยะ 5 เส้นจากสถานที่เกิดการปล้นจะถูกสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้มีส่วนรู้เห็นในการกระทำความผิด จึงต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดจากการปล้น อย่างไรก็ตามก็ตีครั้นถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 การสืบสวนจับกุมตกเป็นหน้าที่ของรัฐแต่ฝ่ายเดียว ชาวบ้านก็ไม่ต้องรับผิดชอบต่อติดตามจับกุมคนร้ายอีกต่อไป กฎหมายลักษณะโจรห้าเส้น จึงถูกยกเลิกไปเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน ร.ศ. 117 (พ.ศ. 2441) ดังนั้นจะเห็นได้ว่ากฎหมายลักษณะโจรห้าเส้นไม่ได้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินโดยตรง ผู้เขียนจึงไม่ขอกล่าวถึงในรายละเอียด อนึ่งในหัวข้อความผิดอาญาเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายอื่นซึ่งนอกเหนือจากกฎหมายตราสามดวง ผู้เขียนจะศึกษาเฉพาะประกาศลักษณะฉ้อ ร.ศ. 119 อันเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดต่อทรัพย์สินโดยตรง โดยจะศึกษาในเรื่องของแนวความคิดเรื่องหนึ่ง และลักษณะ

ความผิดอีกเรื่องหนึ่ง ดังนี้

1. แนวความคิดเกี่ยวกับการบัญญัติความผิด

ประกาศลักษณะฉ้อ ร.ศ. 119³² ได้ถูกบัญญัติให้มีขึ้นในช่วงของการเปลี่ยนแปลงประเทศในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาล ที่ 5 เหตุผลที่มีการประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้พบว่า เนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระบบกฎหมายและข้อขัดข้องของกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น กล่าวคือเดิมราษฎรลงเอาเงินกันถือว่าเป็นความผิดทางแพ่ง และไม่มีบทบัญญัติใดที่กำหนดให้กรณีราษฎรลงเอาเงินกันเป็นความผิดอาญา

พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ได้ทรงอธิบายเกี่ยวกับการบัญญัติกฎหมายฉบับนี้ว่า การฉ้อที่จะฟ้องได้ตามกฎหมาย 2 เล่ม* คือการฉ้อที่เกี่ยวกับของหลวงหรือเกี่ยวกับราชการ ถ้าราษฎรฉ้อกันเองต้องฟ้องฐานแพ่ง ซึ่งก่อนที่จะมีกฎหมายล้มละลาย และกฎหมายเรื่องการยึดทรัพย์ผู้แพ้นัดคนที่แพ้ความแต่ไม่ใช้เงินตามคำตัดสิน จะต้องถูกจับมาใส่ตารางเพื่อเร่งเอาเงิน ซึ่งเป็นความอาญาไป แต่เมื่อมีกฎหมายล้มละลาย ศาลต้องทำตามวิธีพิจารณาใหม่

³² เสถียร ลายลักษณ์, รวบรวม, ประชุมกฎหมายประจำศก, พิมพ์ครั้งแรก (พระนคร: โรงพิมพ์เดลิเมล์, 2478), หน้า 17: 463-465.

*กฎหมาย 2 เล่มหมายถึง กฎหมายตราสามดวงฉบับพิมพ์ของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์

ซึ่งให้ยึดทรัพย์สมบัติเท่านั้น คนที่ฉ้อเงินเขาก็ล้มละลาย หรือปล่อยให้ศาลจัดการ
ยึดทรัพย์สมบัติที่ไม่มี ไม่ได้ได้รับความเดือดร้อนอย่างไร³³ จนเกิดคดีระหว่าง
พระยานรฤทธิโชคกับหม่อมราชวงศ์ไพโรวันจำเลย ตามคำพิพากษาฎีกาที่
152/ร.ศ. 119 ซึ่งคดีความเรื่องนี้ทำให้ที่ประกาศลักษณะฉ้อขึ้น³⁴

เหตุผลของการบัญญัติลักษณะประกาศฉ้อได้ปรากฏอยู่ในกฎหมาย
ฉบับนี้ว่า

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์
พระจุลจอมเกล้าเจ้าแผ่นดินสยาม ให้ประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน ด้วยแต่
ก่อนว่าถ้าราษฎรผู้ใดได้หลอกฉ้อทรัพย์สมบัติของผู้อื่นโดยประการต่างๆ
แล้ว ผู้ที่ต้องเสียทรัพย์ทั้งหลายก็ฟ้องร้องเรียกเงินปรับเป็นสินไหมพินัย
ถ้าผู้ฉ้อไม่มีเงินให้ ก็มีวิธีจำเริญ ซึ่งเป็นโทษกลายๆพระราชบัญญัติยอม
อนุญาตให้ลูกหนี้ล้มละลายได้การจำเริญเงินก็เป็นอันเลิกไป ผู้ฉ้อผู้โกง
จึงมีใจกำเริบขึ้น ถือว่าถ้าฉ้อเขามาได้ โทษก็เพียงแต่ให้ของเขาคืน
ไม่ต้องถูกจำเริญเป็นโทษอาญาอย่างไร สมควรที่จะให้มีกฎหมายทำ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

³³ พระเจ้าลูกยาเธอกรมหมื่นราชบุรดีเรกฤทธิ, พระราชบัญญัติ
ในปีตยุบัน, พิมพ์ครั้งแรก (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กองหลวงโทษ, ร.ศ.
120), หน้า 298.

³⁴ บันทึกท้ายคำพิพากษาฎีกาที่ 152/ ร.ศ. 119

โทษผู้ร้ายเช่นนี้ไว้บ้าง...³⁵

ประกาศลักษณะฉ้อจึงเป็นกฎหมายฉบับหนึ่งซึ่งเป็นผลของความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระบบกฎหมายเดิมเกิดจากความผิดเป็นช่องทางแห่งและได้กลายมาเป็นความผิดทางอาญา และในการบัญญัติกฎหมายฉบับนี้พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ได้ทรงอธิบายว่า ได้ดำเนินการตามกฎหมายอังกฤษและทรงกล่าวว่า "คำที่ใช้ที่นี่ไม่ค่อยจะเพี้ยนจากสะต๋เวนได้ร่างไว้"³⁶ ประกาศลักษณะฉ้อจึงนับว่าเป็นกฎหมายไทยอีกฉบับหนึ่งซึ่งเป็นผลของการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางกฎหมายของประเทศตะวันตก

2. ลักษณะความผิด

ประกาศลักษณะฉ้อ ร.ศ. 119 ได้กำหนดการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์รวม 3 ความผิดคือ

ความผิดที่ 1 การหลอกลวงเอาเงินหรือของโดยจงใจ ความผิดลักษณะนี้ได้ปรากฏอยู่ในมาตรา 1 แห่งประกาศลักษณะฉ้อว่า "ผู้ใดหลอกลวงเอาเงิน

³⁵ เสถียร ลายลักษณ์, รวบรวม, ประชุมกฎหมายประจำศก, หน้า 17: 463.

³⁶ พระเจ้าลูกยาเธอกรมหมื่นราชบุรีดิเรกฤทธิ์, พระราชบัญญัติในปัตยุบัน, หน้า 698.

ถาของมาได้จากผู้อื่น โดยจงใจที่จะฉ้อแล้ว..."^{๓๗}

จากบทบัญญัติดังกล่าว พระองค์เจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ได้ทรงอธิบายถึงลักษณะของความผิดว่า ต้องประกอบด้วย

1) ต้องใช้วาจาหรือกิริยาหลอกลวง 2) ต้องได้เงินหรือของมาจากผู้อื่นโดยหลอกลวง และ 3) ต้องมีเจตนาที่จะฉ้อ^{๓๘} สามารถแยกราชละเอียดยังได้ดังนี้

1) มีการหลอกลวง การกระทำที่จะถือว่าเป็นการหลอกลวงตามประกาศลักษณะฉ้อ มีความหมายดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 2 ของประกาศนี้ว่า "คำที่ว่าหลอกลวงนั้น คือ หลอกลวงโดยวาจาก็ดี โดยหนังสือก็ดี โดยกิริยาก็ดี ให้เขาเข้าใจว่าการอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นไป ถ้าเกิดขึ้น ถ้ามีอยู่ผิดจากที่เปนจริงแต่หลอกลวงในการที่ว่าจะทำอะไรในเบื้องหน้านั้นไม่เรียกว่าหลอกลวง เรียกว่าไม่ทำตามปฏิญาณ"^{๓๙}

2) เป็นการหลอกลวงเอาเงินหรือเอาของ ในข้อนี้ คำว่า "ของ" พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ทรงให้ความหมายไว้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^{๓๗} เสถียร ลายลักษณ์, รวบรวม, ประชุมกฎหมายประจำศก,
หน้า 17: 463.

^{๓๘} พระเจ้าลูกยาเธอกรมหมื่นราชบุรีดิเรกฤทธิ์, พระราชบัญญัติใน
ปัตยุบัน, หน้า 699.

^{๓๙} เสถียร ลายลักษณ์, รวบรวม, ประชุมกฎหมายประจำศก,
หน้า 17: 463-464.

ว่าหมายถึงทรัพย์สินอันเคลื่อนที่ได้จับต้องด้วยมือได้ และไม่มีชีวิต และให้หมายความรวมถึงสัตว์พาหนะและสัตว์เลี้ยงด้วย⁴⁰

3) เอาเงินหรือเอาของมาได้จากคนอื่น ในข้อนี้ประกาศลักษณะ
ฉ้อ มาตรา 3 ได้ให้ความหมายไว้ว่า "เอามาได้จากผู้อื่นนั้น คือ จะเอามา
เองหรือลักให้เขาให้ไปแก่ผู้อื่นและมีเจตนาที่จะไม่ให้เจ้าของได้คืนไปเลย"⁴¹

4) โดยจงใจ หมายความว่า มีเจตนาที่จะฉ้อ⁴²

ความผิดที่ 2 การหลอกขาย หลอกแลก หรือหลอกให้ เป็นประกันเพื่อ
เอาผลประโยชน์ ดังปรากฏในมาตรา 4 แห่งประกาศลักษณะฉ้อว่า

"ถ้าผู้ใดหลอกขาย หลอกแลก หรือหลอกให้ เป็นประกัน เช่น จำนำ แลขาย
ฝาก เป็นต้น ที่ดิน โรงเรือน ซึ่งพึงเคลื่อนจากที่ไม่ได้ โดยที่ทราบว่ที่ดิน

⁴⁰ พระเจ้าฟ้าเธอกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์, เล็กเซอร์
กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,
2468), หน้า 273-274.

⁴¹ เสถียร ลายลักษณ์, รวบรวม, ประชุมกฎหมายประจำศก,
หน้า 17: 464.

⁴² พระเจ้าลูกยาเธอกรมหมื่นราชบุรีดิเรกฤทธิ์, พระราชบัญญัติใน
ปัตยุบาย, หน้า 699.

โรงเรียนนั้นหาใช่ของตนไม่ แลโดยที่ความประสงค์จะฉ้อเอาผล
ประโยชน์ แลได้รับผลประโยชน์มาบ้างแล้วดังนี้..."⁴³

สำหรับความผิดฐานนี้ ผู้เขียนเห็นว่าเมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติแล้ว
น่าจะมืองค์ประกอบและลักษณะความผิดดังนี้

- 1) เป็นการหลอกขาย แลก หรือให้เป็นประกัน
- 2) ซึ่งทรัพย์อันเคลื่อนที่ไม่ได้
- 3) ทรัพย์ที่เคลื่อนที่ไม่ได้นั้นไม่ใช่ทรัพย์ของตน
- 4) โดยมีความประสงค์จะฉ้อเอาผลประโยชน์ แลได้รับผล

ประโยชน์มาบ้างแล้ว

ความผิดที่ 3 ทรัพย์ที่ตนได้ให้เป็นประกันแล้ว แต่กลับนำมาหลอกขาย
หลอกแลก หรือหลอกให้เป็นประกันอีกครั้งโดยมิได้บอกกล่าว เพื่อเอาประโยชน์
ดังปรากฏในมาตรา 5 แห่งประกาศลักษณะฉ้อว่า

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁴³ เสถียร ลายลักษณ์, รวบรวม, ประชุมกฎหมายประจำศก.,

"ถ้าผู้ใดหลอกขาย หลอกแลก หลอกให้เป็นประกัน เช่นจำหน่ายยาขาย ผาก เป็นต้น ที่ดินโรงเรือนซึ่งพึงเคลื่อนจากที่ไม่ได้ แต่ที่ดินโรงเรือน นั้นตนให้เป็นประกัน เช่น จำนำยาขายผากไว้แก่ผู้อื่นครั้งหนึ่งแล้วหา บอกความสำคัญนี้ให้ผู้ซื้อผู้แลกผู้รับประกันจำหน่ายยาผากภายหลังทราบ ไม่ โดยที่มีความประสงค์จะฉ้อผลประโยชน์แลได้รับผลประโยชน์มา บ้างแล้วดังนี้..."^{๔๔}

สำหรับความผิดฐานนี้ ผู้เขียนเห็นว่าเมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติแล้วน่าจะมื่อองค์ประกอบและลักษณะความผิดดังนี้

- 1) เป็นการหลอกขาย หลอกแลก หรือให้เป็นประกัน
- 2) ทรัพย์สินที่เคลื่อนจากที่ไม่ได้
- 3) ทรัพย์สินที่เคลื่อนจากที่ไม่ได้นั้น ตนได้ให้เป็นประกันไว้แก่ผู้อื่นแล้ว
- 4) โดยไม่ได้บอกกล่าวแก่ผู้ซื้อ ผู้แลก ผู้รับประกันในภายหลัง
- 5) เพื่อประสงค์เอาผลประโยชน์จากการฉ้อ และได้รับผล

ประโยชน์มาบ้างแล้ว

^{๔๔} เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

ในบทนี้ ผู้ทำวิทยานิพนธ์ได้แสดงให้เห็นถึงความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินตาม
 กฎหมายที่ปรากฏในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นอันได้แก่ กฎหมายลักษณะโจรใน
 กฎหมายตราสามดวง และประกาศลักษณะฉ้อ ร.ศ. 119 พบว่ากฎหมายลักษณะ
 โจรเป็นกฎหมายลักษณะหนึ่งในกฎหมายตราสามดวงที่ได้รับอิทธิพลแนวความคิดมา
 จากคัมภีร์ธรรมสัทธัมของมอญซึ่งมีรากฐานแนวความคิดมาจากคัมภีร์ธรรมศาสตร์
 ของฮินดูอีกทอดหนึ่ง เนื้อหาสาระของกฎหมายก็มีความใกล้เคียงกับคัมภีร์ธรรม
 สัทธัมของมอญส่วนประกาศลักษณะฉ้อ ร.ศ. 119 เป็นกฎหมายที่ถูกบัญญัติขึ้นมา
 บังคับใช้ในภายหลังซึ่งเป็นเรื่องของความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินเช่นกัน กฎหมายฉบับนี้
 เป็นกฎหมายฉบับหนึ่งอันเป็นผลของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระบบกฎหมายไทย
 มิได้เดินตามแนวความคิดเก่า(ฮินดู) แต่กลับแสดงให้เห็นชัดว่าได้รับเอาอิทธิพล
 ทางวัฒนธรรมกฎหมายของประเทศตะวันตก

ประกาศลักษณะฉ้อ ร.ศ. 119 นี้ ได้ใช้บังคับมาจนกระทั่งถึง ร.ศ.
 127 จึงถูกยกเลิกไปโดยกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 พร้อมกับกฎหมาย
 ลักษณะโจร ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายไทยจึงเปลี่ยนไปใช้บังคับตามที่ได้
 บัญญัติไว้ในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ซึ่งจะได้ศึกษารายละเอียดในบท
 ต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย